

Geliş Tarihi (Received): 11/08/2024

Kabul Tarihi (Accepted): 21/12/2024

Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi-Life Skills Journal of Psychology, 2024; 8(16), 99-109.

Aşk Evliliği Yapan Bireylerin Yaşam Doyumlarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi

Investigation of Life Satisfaction of Individuals in Love Marriage According to Various Variables

Tümay Nurcan Ersoy,¹ Emre Demirtaş,² Mahmut Yaran³

doi 10.31461/ybpd.1531287

Öz

Araştırma 18 yaş üstünde aşk evliliği yapan bireylerin yaşam doyumları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan ilişkisel tarama modelinde bir çalışmadır. Bu araştırmanın evrenini aşk evliliği yapan bireyler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklem grubu ise evreni yansıtabilecek şekilde tesadüfi örnekleme metodu kullanılarak seçilmiştir. Olası veri kayıpları göz önüne alınarak Google Forms aracılığı ile oluşturulan anket 479 bireye uygulanmıştır. Uygulanan kişiler arasında aşk evliliği yaptığını belirten 381 kişi araştırmanın örneklem grubu olarak seçilmiştir. Araştırmaya katılan kişilere "Kişisel Bilgi Formu" ve "Yaşam Doyumu Ölçeği" uygulanmıştır. Verilerin istatistiksel değerlendirilmesinde ilk olarak normallik varsayımı Kolmogorov-Smirnov ve çarpıklık basıklık skorları ile incelenmiştir ($p>0.05$). Çalışmada, ölçek toplam puanlarının cinsiyet, çalışma durumu, eş çalışma durumu ve psikolojik destek alma durumu değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediği Student t-test, yaş, öğrenim durumu, evlilik önceliği, çocuk sayısı, gelir düzeyi değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediği ise Tek Yönlü Varyans Analizi ve Tukey Çoklu Karşılaştırma Testi ile belirlenmiştir. Tüm istatistiksel hesaplamalarda SPSS 22 programı kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre Yaşam Doyumu Ölçeği puanının aşk evliliği yapan bireylerin cinsiyet, psikolojik destek alma, gelir düzeyi, eğitim durumu, eşin çalışma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşma gösterdiği görülmüştür. Yaşam Doyumu Ölçeği puanına göre çocuk sayısı, yaş, çalışma durumuna göre anlamlı şekilde farklılaşma olmadığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Aile Danışmanlığı, Yaşam Doyumu, Aşk Evliliği, Evli Bireyler

Abstract

Life satisfaction emerges as an important concept for building healthy societies and enabling individuals to lead peaceful lives. This study is a relational screening model aimed at examining the relationship between life satisfaction and individuals who have entered into love marriages, specifically those over the age of 18. The population of the study consists of individuals who are in love marriages. The sample group of the study was selected using a random sampling method to reflect the population. Considering potential data loss, a survey created via Google Forms was administered to 479 individuals. Out of these, 381 people who identified as being in love marriages were chosen as the sample group for the study. The participants were given a "Personal Information Form" and a "Life Satisfaction Scale" In analyzing the obtained data, normality distributions were first evaluated using Kolmogorov-Smirnov Tests and skewness-kurtosis scores ($p>0.05$). The differences in the total scores of the Life Satisfaction Scale according to variables such as gender, employment status, spouse's employment status, and psychological support were examined using the Student's t-test. Variations based on age, educational level, marriage priority, number of children, and income level were analyzed using ANOVA and Post-Hoc Tukey Tests. SPSS 22 was used for the entire analysis process. According to the results, significant differences were found in life satisfaction scale scores based on gender, psychological support, income level, education level, and the employment status of the spouse. However, no significant differences were observed in life satisfaction scores based on the number of children, age, and employment status.

Key Words: Family Counselling, Life Satisfaction, Love Marriage, Married Individuals

² **Sorumlu yazar:** Emre Demirtaş, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, E-Mail: emre.demirtas@omu.edu.tr

Giriş

İnsanların yaşamında geçmişten günümüze üzerine birçok araştırma ve çalışma yapılan evlilik, önemli bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır (Kiecolt-Glasser ve Newton, 2001; Waite, 1995; Fincham, 2003; Henrich vd., 2012; Sassler ve Lichter, 2020). Evlilik kavramının işlevlerine göre farklı şekillerde tanımlarının yapıldığı bilinmektedir. Örneğin Özügurlu'ya (1990) göre, iki kişinin hayatlarını bir arada sürdürdüğü, bir arada yaşamı arzu eden, farklı arzu, beklenti ve ilgilere sahip olan ve bununla birlikte partnerinden evlada sahip olmayı arzu ettiği bir yapıdır. Ayrıca evlilik kavramı aileyi meşrulaştıran ve tüm toplumu etkileyen bir olgu olmakla birlikte iki bireyin yaşamların sonuna dek sürdürebilecekleri bir beraberlik için bir araya gelip, soylarını sürdürmeyi amaçladıkları, birbirleriyle etkileşimli evrensel bir kurumdur (Göncü, 2014). Daha basit şekilde ifade etmek gerekirse evlilik durumu iki insanın birlikte yaşayarak hayatlarını devam ettirmesini düzenleyen tüm ilişkisel süreci kapsamaktadır (Villa ve Del Prette, 2013). Evliliğin sürekliliği konusunda ise Grau ve Bierhoff (2013), bir evliliğin sürekliliğini veya sona ermesini sağlayan unsur olarak yalnızca sahip olunan duygular ön plana çıkarıldığında özellikle sevginin/aşkın bir ilişkiyi ayakta tutan öge olduğunu söylemişlerdir. Çok güçlü bir duygu olması sebebiyle de evlilik yaşamı süresince iç ve dış kuvvetler tarafından etkilenebileceğini ifade etmişlerdir. Çiftler arasında var olan sevgi; bir evliliğin sürmesini veya bitmesini sağlayacak güce sahiptir (Öziş, 2016).

Evlilik süreci içerisinde önemli bir unsur da eş seçimi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bireylerin eşlerini seçerken neleri ön plana aldıkları konusunda çeşitli çalışmalar yapılmış, kuramlar ortaya konulmuştur. Bahsedilen kuramların temelinde eş seçimin rastgele yapılmadığı tersine bilinçli ve amaçlı olarak yapıldığı yer almaktadır. Geçmişte görücü usulü evlilik ön planda iken günümüzde bireysel tercihler önem kazanmıştır (Bacanlı, 2001). Toplumun hızlı değişimi bireylerin eş seçimlerindeki önceliklerini de değiştirmiştir. Modern toplum ve yaşayış şartları ile birlikte görücü usulü evlilik yerini tanıyarak, severek veya âşık olarak evlenmeye bırakmıştır. Üniversite öğrencilerinin eş seçme yöntemlerini ortaya koymak için yapılan bir araştırma sonuçlarına göre; 350 öğrencinin %74'ü "uzun bir arkadaşlık döneminden sonra"yı, %18'inin ise "mantık evliliği" ile evlenmeyi tercih ettikleri ortaya çıkmıştır (Özgül, 1997). Evlenme şekillerine bakılmaksızın tüm bireylerin yaşam doyumları hayatları boyunca önemli rol oynayan bir kavramdır. İnsanların mutluluğu ve mutluluğu elde etme koşullarının neler olduğu eski zamanlardan bu yana önemsenen bir konu olmuştur. Özellikle günümüzde bireylerin mutluluğu konusu, psikolojik ve öznel iyi oluş düzeyleri, yaşam kaliteleri, yaşam doyumları ve olumlu duygulanım gibi özelliklerine bakarak incelenmektedir (Tuzgöllü Dost, 2007). Ayrıca yaşam doyumu kavramı evlilik ile ilişkili bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Literatürde evliliğin bireyin yaşam doyumunu ve yaşam kalitesini etkilediği aktarılmaktadır (Scheidler, 2008; Williams, 2003). Yaşam doyumu, pozitif psikolojide bahsedilen önemli kavramlardan biridir. Yaşam doyumuna ait sonuçlar, bireyin psikolojik sağlığına ve iyi-oluşuna dair önemli bir işaret olarak kabul edilebilmektedir (Kırlılar, 2021). Yaşam doyumunun pek çok kavramdan etkilendiğini söyleyebiliriz. Bunlar; mutluluk, kişinin yaşamına yüklediği anlam, gündelik yaşamdan aldığı haz, amaçlarına erişebilme açısından uyum, kişinin fiziksel görünüş algısından memnun olması, pozitif kişisel kimlik, ekonomi düzey, güvende olduğunu hissetme ve kişilerarası ilişkileridir. (Yılmaz ve Arsan, 2013). İlgili alanyazın doğrultusunda bireylerin evlilik önceliklerinden yola çıkarak aşk evliliği yapan bireylerin yaşam doyumlarının belirlenmesi ve bunlara etki eden değişkenlerin tespit edilmesinin alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmüştür. Bu nedenle bu çalışmada aşk evliliği yapan bireylerin yaşam doyumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt amaç sorularına yanıt aranmıştır:

1. Aşk evliliği yapan bireylerin yaşam doyumları ne düzeydedir?
2. Aşk evliliği yapan bireylerin yaşam doyum düzeyleri cinsiyetlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
3. Aşk evliliği yapan bireylerin yaşam doyum düzeyleri eğitim durumlarına göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

4.Aşk evliliği yapan bireylerin yaşam doyum düzeyleri sahip oldukları çocuk sayılarına göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

5.Aşk evliliği yapan bireylerin yaşam doyum düzeyleri çalışma durumlarına göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

6.Aşk evliliği yapan bireylerin yaşam doyum düzeyleri eşin çalışma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

7.Aşk evliliği yapan bireylerin yaşam doyum düzeyleri gelir durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

8.Aşk evliliği yapan bireylerin yaşam doyum düzeyleri psikolojik destek almalarına göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

9.Aşk evliliği yapan bireylerin yaşam doyum düzeyleri yaşlarına göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

Yöntem

Araştırma Modeli

Yapılan çalışma, nicel araştırma modellerinden betimsel tarama deseninde yürütülmüştür. Betimsel tarama deseninde, geçmişte olan veya bugün halen süren bir durumu olduğu gibi yansıtmayı hedefleyen bir araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan şey her ne ise kendi var olan koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaktadır (Karasar, 1999).

Çalışma Grubu

Çalışmanın evrenini aşk evliliği yapan evli bireyler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise aşk evliliği yapan evli bireyler arasından kolay ulaşılabilir durum örnekleme ve ölçüt örnekleme yöntemiyle seçilen 384 kişi oluşturmaktadır. Kolay ulaşılabilir durum örnekleme araştırmacıya hız ve pratiklik kazandıran bir örnekleme yöntemidir. Ölçüt örnekleme yöntemi ise çalışma grubuna dahil edilecek bireylerde aranan dahil etme ve hariç tutma kriterleri doğrultusunda araştırmacılara süreci yürütme imkânı tanımaktadır. (Yıldırım ve Şimsek, 2018).

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu: Veri toplama aşamasında aşk evliliği yapan bireyler hakkında genel bilgiler almak amacıyla bu form düzenlenmiştir. Araştırmaya katılan katılımcılara kapalı uçlu sorular sorarak gerekli bilgiler alınmıştır. Form cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, çalışma durumu, evlilik süresi, çocuk sayısı, psikolojik destek alma durumu gibi toplamda 9 sorudan oluşmaktadır.

Yaşam Doyumu Ölçeği: Diener ve arkadaşları (1985) tarafından geliştirilmiş, Dağlı ve Baysal (2016) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Tek faktörlüdür ve 5 maddeden oluşmaktadır.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın etik kurul onayı, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'ndan 25.11.2022 tarihinde 2022-948 karar sayısı ile alınmıştır. Ölçek için ilgili yazardan kullanım izinleri alınmıştır. Ardından veri toplama sürecine geçilmiştir. Araştırmacılar tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu ve kullanım izni alınmış olan Yaşam Doyumu Ölçeği çevrimiçi ortama uyarlanarak katılımcılara elektronik olarak iletilmiştir. Çevrimiçi olarak oluşturulan formda araştırmanın amacı, verilen cevapların gizliliği, doğru ve içten cevaplamalarının önemi ve veri toplama araçlarına ilişkin bilgilendirme metnine yer verilmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin istatistiksel değerlendirilmesi yapılırken öncelikle uç ve aykırı değer analizleri yapılarak veri setini olumsuz etkileyen verilerin çıkarılması amaçlanmıştır. Yapılan analiz sonucunda uç veya aykırı değer olduğu belirlenen 13 katılımcının verileri çalışma dışı tutularak örneklem grubuna 381 katılımcının verileri dâhil edilmiştir. Sonrasında verilerin normallik dağılımı Kolmogorov-Smirnov testi ile değerlendirilmiştir ($p>0.05$). Ek olarak veri setinin çarpıklık ve basıklık skorlarının +2 ila -2 arasında farklılaştığı görülerek normal dağılıma sahip olduğu belirlenmiştir (George & Mallery, 2010). Çalışma sonunda elde edilen ölçek toplam puanlarının cinsiyet, çalışma durumu, eşin çalışma durumu ve psikolojik yardım alma durumu değişkenlerine göre farklı olup olmadığı Student t-testi ile yaş, öğrenim durumu, evlilik önceliği, çocuk sayısı, gelir düzeyi değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı ANOVA ve Post-Hoc Tukey Testleri ile incelenmiştir. Yapılan istatistiksel hesaplamaların tümünde SPSS 22 programı kullanılmıştır. Ulaşılan bulguların tanımlayıcı istatistikleri sunulmuş olup, bulgular $p<0.05$ seviyesinde anlamlı kabul edilmiştir. Çalışma grubunda Yaşam Doyumu Ölçeği'nin iç tutarlılık katsayısı 0.882 olarak tespit edilmiştir. Bu skorun değerlendirme düzeyi açısından yüksek düzeyde olduğu nitelendirilmektedir.

Bulgular

Bu bölüm araştırmaya katılan aşk evliliği yapan bireylerin yaşam doyumlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesine yönelik geliştirilen ölçek ve elde edilen verilerin analiz sonuçları neticesinde elde edilen bulguları içermektedir.

Tablo-1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Cinsiyet	N	%	Psikolojik Yardım Alma	N	%
Kadın	281	73.8	Evet	58	15.2
Erkek	100	26.2	Hayır	323	84.8
Toplam	381	100	Toplam	381	100

Çalışma Durumu	N	%	Eş Çalışma Durumu	N	%
Çalışıyor	282	74	Evet	335	87.9
Çalışmıyor	99	26	Hayır	46	12.1
Toplam	381	100	Toplam	381	100

Çocuk Sayısı	N	%	Yaş (yıl)	N	%
Yok	66	17.3	18-30	68	17.8
1 Çocuk	123	32.3	31-40	208	54.6
2 Çocuk	159	41.7	41-50	69	18.1
3 ve üzeri çocuk	33	8.7	51 ve üzeri	36	9.4
Toplam	381	100	Toplam	381	100

Eğitim Durumu	N	%	Gelir	N	%
İlkokul	8	2.1	Düşük	31	8.1
Ortaokul	13	3.4	Orta	294	77.2
Lise	53	13.9	Yüksek	56	14.7
Önlisans	42	11	Toplam	381	100
Lisans ve Lisansüstü	265	69.6			
Toplam	381	100			

Araştırmaya gönüllü olarak katılan bireylerin %73.8'inin kadın olduğu, %84.8'inin psikolojik danışmanlık hizmeti almadığı, %74'ünün çalıştığı, %87.9'unun eşinin çalıştığı, %41.7'sinin iki çocuk sahibi olduğu, %54.6'sının 31-40 yaş aralığında olduğu, %77.2'sinin orta gelirli olduğu ve %69.9'unun ise lisans ve lisansüstü mezunu olduğu görülmektedir.

Tablo-2. Bireylerin Yaşam Doyumu Düzeylerinin Cinsiyete Göre Farklılaşp Farklılaşmadığının Test Edilmesi

Cinsiyet	N	\bar{X}	ss	p
Kadın	281	24.67	5.84	0.009**
Erkek	100	22.83	6.57	

(*p<0.05 **p<0.01 ***p<0.001)

Araştırmada, kadın ve erkek evli bireylerin yaşam doyumu toplam puanları $p=0.009<0.05$ arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Araştırmada evli erkek bireylerin evli kadınlara göre yaşam doyumu toplam puanı daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Tablo-3. Bireylerin Yaşam Doyumu Düzeylerinin Psikolojik Destek Alma Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığının Test Edilmesi

Psikolojik Destek Alma Durumu	N	\bar{X}	ss	p
Evet	58	22.36	6.37	0.013*
Hayır	323	24.51	5.98	

(*p<0.05 **p<0.01 ***p<0.001)

Araştırmada, psikolojik yardım alma durumuna göre evli bireylerin yaşam doyumu toplam puanları $p=0.013<0.05$ arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Araştırmada psikolojik yardım aldığını beyan eden evli bireylerin yaşam doyumu toplam puanının daha düşük olduğu bilgisi elde edilmiştir.

Tablo-4. Bireylerin Yaşam Doyumu Düzeylerinin Gelir Düzeyine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığının Test Edilmesi

Gelir Düzeyi	N	\bar{X}	ss	p
Düşük	31	17.42 c	6.97	
Orta	294	24.35 b	5.84	<0.001***
Yüksek	56	27.09 a	3.61	

(*p<0.05 **p<0.01 ***p<0.001)

Araştırmada, gelir düzeyine göre evli bireylerin yaşam doyumu toplam puanları $p<0.001<0.05$ arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Araştırmada gelir düzeyi yüksek olduğunu beyan eden evli bireylerin yaşam doyumu toplam puanı en yüksek iken, düşük gelirli evli bireylerin yaşam doyumu toplam puanı en düşük olduğu belirlenmiştir.

Tablo-5. Bireylerin Yaşam Doyumu Düzeylerinin Eğitim Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığının Test Edilmesi

Eğitim Durumu	N	\bar{X}	ss	p
İlkokul	8	17.75	10.55	
Ortaokul	13	22.00	8.78	
Lise	53	24.43	6.89	0.023*
Önlisans	42	24.74	5.21	
Lisans ve Lisansüstü	265	24.35	5.63	

(*p<0.05 **p<0.01 ***p<0.001)

Araştırmada, eğitim durumuna göre evli bireylerin yaşam doyumu toplam puanları $p=0.023<0.05$ arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir.

Tablo-6. Bireylerin Yaşam Doyumu Düzeylerinin Çalışma Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığının Test Edilmesi

Çalışma Durumu	N	\bar{X}	ss	p
Evet	282	23.87	5.99	
Hayır	99	25.08	6.29	0.089

(*p<0.05 **p<0.01 ***p<0.001)

Araştırmada, çalışma durumuna göre evli bireylerin yaşam doyumu toplam puanları $p=0.089>0.05$ arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

Tablo-7. Bireylerin Yaşam Doyumu Düzeylerinin Eş Çalışma Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığının Test Edilmesi

Eş Çalışma Durumu	N	\bar{X}	ss	p
Evet	335	24.43	5.95	0.035*
Hayır	46	22.41	6.82	

(*p<0.05 **p<0.01 ***p<0.001)

Araştırmada, eş çalışma durumuna göre evli bireylerin yaşam doyumu toplam puanları $p=0.035<0.05$ arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Eşinin çalıştığını belirten evli bireylerin yaşam doyumu düzeyi eşinin çalışmadığını beyan edenlere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo-8. Bireylerin Yaşam Doyumu Düzeylerinin Çocuk Sayısına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığının Test Edilmesi

Çocuk Sayısı	N	\bar{X}	ss	p
Yok	66	24.17	5.38	0.728
Bir	123	23.81	5.95	
İki	159	24.58	6.30	
Üç ve üstü	33	23.73	6.92	

(*p<0.05 **p<0.01 ***p<0.001)

Araştırmada, sahip olunan çocuk sayısına göre evli bireylerin yaşam doyumu toplam puanları $p=0.728>0.05$ arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

Tablo-9. Bireylerin Yaşam Doyumu Düzeylerinin Yaş Dağılımına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığının Test Edilmesi

Yaş Dağılımı (yıl)	N	\bar{X}	ss	p
18-30	68	23.16	6.12	0.474
31-40	208	24.46	5.84	
41-50	69	24.16	6.39	
51 ve üstü	36	24.61	6.80	

(*p<0.05 **p<0.01 ***p<0.001)

Araştırmada, yaş dağılımına göre evli bireylerin yaşam doyumu toplam puanları $p=0.474>0.05$ arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

Tartışma

Araştırma 281'i kadın 100'ü erkek olmak üzere toplamda 381 katılımcı ile yürütülmüştür. Katılımcıların büyük çoğunluğu orta gelirli, 31-40 yaş aralığında çalışan ve eşinin çalıştığı, lisans veya lisansüstü mezunu olan kişilerden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan aşk evliliği yapan bireylerin yaşam doyumlarının cinsiyetlerine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı, evli erkek bireylerin evli kadınlara göre yaşam doyumu

düzeyinin daha düşük olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. İlgili alanyazın incelendiğinde destekleyici sonuçların olduğu birden çok araştırmanın görülmüştür. Tuzgöllü Dost'un (2007) üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışmada öğrencilerin cinsiyete göre yaşam doyumu puanları arasında anlamlı düzeyde fark bulunmuştur. Kızlara ait ölçekten elde edilen puanın ortalaması 23.90 iken erkeklerin puan ortalaması ise 23.57'dir. Bu doğrultuda cinsiyet değişkeni açısından kadınların yaşam doyumu skorlarının erkeklere oranla anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra çıkan sonuç ile paralellik gösteren diğer araştırmalar ise Köker'in (1991) ülkemizde ergenlerle yaptığı ve Cenkseven ve Akbaş'ın (2007) yükseköğretim öğrencileri ile yapmış olduğu araştırmadır. Kadınların daha sosyal ve duygusal varlıklar olduklarını düşündüğümüzde aşk evliliği yapan kadınların sevdiği adamlarla birlikte yaşamları sürdürmelerinin bu duruma sebep olduğu öngörülmektedir.

Araştırmaya katılan aşk evliliği yapan bireylerin yaşam doyumlarının psikolojik destek alma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaştığı ve psikolojik destek alan katılımcıların yaşam doyum düzeyinin daha düşük olduğu ortaya çıkmıştır. Bir diğer deyişle aşk evliliği yapan katılımcıların herhangi bir sebeple psikolojik yardım almaları yaşam doyumlarının düşük olduğunu ya da yaşam doyumlarının düşük olması sebebiyle psikolojik yardım aldıkları söylenebilecektir. Çıkan sonuçla birlikte yapılan alanyazın taramasında psikolojik yardım alma ile yaşam doyumu arasındaki ilişkinin yer aldığı bir araştırmaya ulaşılmamıştır.

Araştırmaya katılan bireylerin gelir düzeyleri ile Yaşam Doyumu Ölçeği'nden aldıkları puanlar değerlendirildiğinde gelir durumu yüksek düzey olduğunu ifade eden bireylerin yaşam doyumu toplam puanları geliri düşük ve orta olan bireylere göre daha yüksek olup anlamlı düzeyde daha olumlu olduğu ortaya çıkmıştır. Literatür taraması yapıldığında benzer sonuçlar görülmüştür. Moller (1996), Güney Afrikalı üniversite öğrencileriyle gerçekleştirdiği bir çalışma doğrultusunda gelir düzeyi ile yaşam doyumu arasında anlamlı düzeyde bir ilişki olduğunu belirtmiştir (Tuzgöllü Dost, 2010). Finansal durumun yüksek olması sebebiyle insanların tercihlerini çeşitlendirebildiğini, kendilerine ve hobilerine daha çok para harcadıklarını, dolayısıyla sahip oldukları ekonomik özgürlüğün de yaşam doyumunu doğrudan etkilediği düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan bireylerin eğitim durumları ve Yaşam Doyumu Ölçeği'nden aldıkları puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Araştırmada ilkökul mezunu olduğunu belirten evli bireylerin yaşam doyumu puanı en düşük olarak ortaya çıkmıştır. Campbell (1981) Amerika'da yaptığı çalışmada 1957 ile 1978 seneleri arasında var olan eğitimin yaşam doyumu üzerinde etkisini göstermiştir. Ancak bu etkinin güçlü olmadığını belirtmekle birlikte gelir düzeyi gibi değişkenlerle etkileşimde olduğu söylenebilmektedir. Yapılan birçok araştırmada diğer değişkenlerin etkileri sabit tutulduğunda eğitimin yaşam doyumu üzerinde çok etkisi olmadığı görülürken, bazı araştırmalarda ise kadınların eğitim açısından daha olumlu etkilere sahip olduğunu ortaya koymuştur (Proctor vd., 2009; Shichman ve Cooper, 1984). Eğitim bireyler için istekleri arttırırken aynı zamanda farklı yaşam şekillerini görmelerini sağlamıştır. Yapılan çalışmanın sonucuna ve alanyazın taramasına bakıldığında eğitim düzeyinin yüksek olması ile birlikte aşk evliliği yapan bireylerin hayata bakış açıları değişmekte ve yaşamlarında farklı bakış açıları neticesinde haz duygularını arttırabildikleri söylenebilmektedir.

Araştırmaya dahil edilen bireylerin çalışma durumu değişkenine göre Yaşam Doyumu Ölçeği'nden aldıkları puanlarına bakıldığında çalışma durumuna evet diyen bireyler ile hayır diyen bireyler arasındaki farkın anlamlı düzeyde olmadığı görülmüştür. Özetle kişilerin çalışıp çalışmaması durumu yaşam doyumlarını etkilememektedir. Bununla birlikte yapılan alanyazın taramasında farklı bir sonucu ortaya koyan araştırmaya rastlanmıştır. Campbell vd. (1976) gelir düzeylerinin etkisi sabit tutulduğu halde iş sahibi olmayan grubun mutsuz grup olarak nitelendirildiğini, yaşanan bölgeye ait işsizlik miktarlarının duygu durumunu boylamsal şekilde ortaya koymada önemli bir değişken sayılabileceğini ortaya koymuşlardır. Ancak bunlardan farklı olarak örneğin imalat işinde olanların memurlara göre daha mutsuz olduklarına dair de bir kanıt bulamamışlardır. Birbirleriyle çelişen sonuçlar olmasına rağmen aşk evliliği yapan bireylerin yaşam doyumlarını çalışma durumlarının etkilemediğini söylerken sebebini de

yaşam doyumlarını belirleyici bir unsur olarak görmedikleri, başka değişkenlere bağlı olarak yaşam doyumlarının farklılık gösterdiği söylenebilmektedir.

Yapılan analizler sonucunda araştırmaya katılan aşk evliliği yapan bireylerin eşlerinin çalışma durumlarına göre yaşam doyumu toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Eşi çalışan katılımcıların yaşam doyumu düzeyi, eşi çalışmayan bireylere göre daha yüksek olarak ortaya çıkmıştır. Elde edilen sonuçlarla birlikte yapılan alanyazın taramasında daha öncesinde eşin çalışma durumu ile yaşam doyumu arasındaki ilişkiyi inceleyen bir araştırmaya rastlanmamıştır.

Araştırmaya katılan bireylerin sahip oldukları çocuk sayısı ile Yaşam Doyumu Ölçeği'nden elde edilen toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmediği görülmektedir. Aynı zamanda yapılan alanyazın taramasında da sahip olunan çocuk sayısı ile yaşam doyumu üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi görülmemiştir (Temiz, 2010). Çıkan sonuçlara bakıldığında çocuk sayısının aşk evliliği yapan bireylerin yaşam doyumlarına olumlu veya olumsuz etkisinin olmaması yaşam doyumu kavramında önemli bir değişken olmadığını göstermektedir.

Araştırmaya katkı sağlayan bireylerin yaşları ile Yaşam Doyumu Ölçeği'nden aldıkları puanlarına bakıldığında bireylerin yaşları ile yaşam doyum puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark tespit edilememiştir. Bununla birlikte yapılan alanyazın taramasında görülmüştür ki geçmişte yapılan araştırmalar genç bireylerin yaşlılara oranla daha mutlu olduğunu göstermiştir. Günümüzde yapılan araştırmalar ise mutluluk kavramı ile yaş değişkeni arasında bir ilişkinin olmadığını göstermiştir. Braun (1977) sahip olunan karışık bulgulara son vermek niyetiyle yaptığı bir meta analiz çalışmasında, yaş ve yaşam doyumu arasındaki korelasyonun sıfıra yakın olduğunu ortaya koymuştur. Bu durum sonucun; ilişkideki diğer değişkenlerin kontrol edilip edilmemesine bakılmaksızın de aynı olduğunu göstermektedir.

Sonuç

Bu araştırmada aşk evliliği yapan bireylerin yaşam doyumu düzeyleri cinsiyet, yaş, çalışma durumu, bireyin ve eşinin çalışma durumu, gelir düzeyi, psikolojik destek alma durumu, eğitim durumu açısından incelenmiştir. "Betimsel Araştırma" deseninin bir çeşidi olan tarama araştırma yönteminin kullanıldığı bu araştırmada önemli sonuçlara ulaşılmıştır. Aşk evliliği yapmış bireylerin yaşam doyumları skorlarının cinsiyet, psikolojik destek alma, gelir düzeyi, eğitim durumu ve eş çalışma durumu değişkenleri açısından anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilirken, çocuk sayısı, yaş dağılımı ve çalışma durumu değişkenleri açısından anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda kadınların yaşam doyumlarının erkeklere oranla daha yüksek olduğu görülmüştür. Ek olarak eğitim düzeyinin de yaşam doyumu üzerinde pozitif yönlü bir etkisi olduğu tespit edilmişken kadınlarda bu etkinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Beklenmedik bir sonuç olarak çalışmayan kişilerin yaşam doyumlarında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Bu duruma neden olan etmenler arasında maddi kaygı taşımamaları yer almaktadır.

Öneriler

Yaşam doyumunun bir bireyin yaşamındaki önemi dikkate alındığında aşk evliliği yapmış bireylerin yaşam doyumlarına yönelik boylamsal araştırmalar yapılarak yaşam doyumu kavramını içine alan pozitif psikolojiye katkı sağlanabilir. Aşk evliliği yapmış bireylerde yaşam doyumu düzeyinde gelecek kaygısı, yaşam kalitesi, kişilik tipleri, psikolojik yılgınlık veya tutku gibi değişkenlerin aracı veya düzenleyici ilişkisi incelenebilir. Yaşam doyumu kavramı hakkında tv kanallarında gündüz kuşağında ya da prime time saatlerinde programlar yapılarak bu konuda bilgilendirme yapılabilir. Üniversitelerin ilgili bölümlerinde görev yapan kişiler tarafından lise ve üniversitelerde öğrenim gören gençlerin "Aşk evliliği ve Yaşam Doyumu düzeyi" konusunda bilinçlenmeleri sağlanabilir. Bireylerin eş seçme öncelikleri ile yaşam doyum düzeyleri arasındaki bağlantının önemi göz önüne alınarak evlilik öncesinde ücretsiz aile danışmasından faydalanmaları sağlanabilir.

Kaynakça

- Bacanlı, H. (2001). Eş tercihleri, *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(15), 7-16.
- Braun, P.W. (1977). Psychological well-being and location in the social structure. *Dissertation Abstracts International Section A: Humanities and Social Sciences*, 38(4-A), 2351.
- Campbell, A. (1981). *The sense of well-being in America: Recent patterns and trends*. Cambridge University Press.
- Campbell, A., Converse, P.E., & Rodgers, W.L. (1976). *The quality of American life: Perceptions, evaluations, and satisfactions*. Russell Sage Foundation.
- Cenkseven, F. ve Akbaş, T. (2007). Üniversite öğrencilerinde öznel ve psikolojik iyi olmanın yordayıcılarının incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(27), 43-65.
- Dağlı, A., & Baysal, N. (2016). Yaşam Doyumu Ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(59), 1250-1263.
- Diener, E.D., Emmons, R.A., Larsen, R.J., & Griffin, S. (1985). The Satisfaction with Lifescale. *Journal of Personality Assessment*, 49(1), 71-75.
- Fincham, F.D. (2003). Communication in marriage. *The Routledge Handbook of Family Communication*, 107-128.
- George, D., & Mallery, M. (2010). *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference*, 17.0 update (10a ed.) Boston: Pearson.
- Göncü, H.A. (2014). *Evlilik İlişkilerini gerçekleştirme programının evli bireylerin evlilik uyum düzeyine etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Grau, I., & Bierhoff, H.W. (Eds.). (2013). *Sozialpsychologie der Partnerschaft*. Springer-Verlag.
- Henrich, J., Boyd, R., & Richerson, P.J. (2012). The puzzle of monogamous marriage. *Philosophical Transactions of the Royal Society B: Biological Sciences*, 367(1589), 657-669.
- Karasar, N. (1999). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler*, Ankara: Nobel Yayınevi.
- Kırlılar, A. (2021). *Flört şiddetine maruz kalmış kadınlarda baş etme yöntemleri ve yaşam doyumu ile ilişkisi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Üsküdar Üniversitesi Bağımlılık ve Adli Bilimler Enstitüsü.
- Kiecolt-Glaser, J.K., & Newton, T.L. (2001). Marriage and health: His and hers. *Psychological Bulletin*, 127(4), 472.
- Köker, S. (1991). *Normal ve sorunlu ergenlerin yaşam doyumu düzeyinin karşılaştırılması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Møller, V. (1996). Hanehalkı memnuniyeti: Geçmiş, şimdiki zaman ve gelecek perspektifleri. *Güney Afrika Kalkınması*, 13(2), 237-254.
- Özgüven, İ.E. (1997). *Cinsellik ve cinsel yaşam*. Pdrem Yayınları, Ankara.
- Öziş, G. (2016). *Evlilik yaşam doyumunun algılanan ebeveyn ilişkisi, psikolojik dayanıklılık ve dinsel inanç gücü açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özüğurlu, K. (1990). *Evlilik raporu (3. Baskı)*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Proctor, C.L., Linley, P.A., & Maltby, J. (2009). Youth life satisfaction: A review of the literature. *Journal of Happiness Studies*, 10, 583-630.

- Sassler, S., & Lichter, D.T. (2020). Cohabitation and marriage: Complexity and diversity in union-formation patterns. *Journal of Marriage and Family*, 82(1), 35-61.
- Scheidler, J.A. (2008). *Effects of perceived stress and perceived social support on marital satisfaction in doctoral students*. Unpublished Doctoral Dissertation, Walden University, Washington, USA.
- Shichman, S., & Cooper, E. (1984). Life satisfaction and sex-role concept. *Sex Roles*, 11, 227-240.
- Temiz, K. (2010). *Görme engellilerde ruhsal belirtilerin, yaşam doyumunun ve stresle baş etme tarzlarının araştırılması*. Uzmanlık Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi.
- Tuzgözü-Dost, M. (2007). Üniversite öğrencilerinin yaşam doyumunun bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(2), 133-137.
- Tuzgözü-Dost, M. (2010). Güney Afrikada ve Türkiyedeki üniversite öğrencilerinin bazı değişkenlere göre öznel iyi oluş ve yaşam doyumlarının incelenmesi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 35 (158), 75-89.
- Villa, M.B., & Del Prette, Z.A.P. (2013). Marital satisfaction: The role of husband's and wife's social skills. *Paidéia Ribeirão Preto*, 23(56), 379-387.
- Waite, L.J. (1995). Does marriage matter?. *Demography*, 32(4), 483-507.
- Williams, K. (2003). Has the future of marriage arrived? A contemporary examination of gender, marriage and psychological well-being. *Journal of Health and Social Behavior*, 44, 470-487.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, E. ve Aslan, H. (2013). Öğretmenlerin iş yerindeki yalnızlıkları ve yaşam doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 3(3), 59-69.